

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK

Posamezna št. 6 vin.

„Jutro“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — zjutraj. Rokopisi se ne vračajo, niti frankirani pisma se ne sprejemajo. — Glavno uredništvo in uradno je v Trstu, ulica — Commercial št. 8/10, kamor naj se naslovijo vse dnevnice, prijavitelje in dopise. — Z Ljubljano in okolico je uredništvo in uprava v hotelu „Malič“ v Ljubljani. — Po pošti sprejemamo stane „Jutro“ mesečno K. 1.50, četrtletno K. 4.50, celoletno K. 18. — za inozemstvo celoletno K. 28. — Naročnina se plačuje vnaprej. — Oplati: 1 a. n. visokosti četverstolpne vrste 6 vinarjev, pri večkratnem oglaševanju primoren popust. — Mali oglasi: 5 vinarjev za besedo. — Za odgovor je priložiti znakno.

Talent!

Tako je, kadar vzamejo kako več v roke „resni“ in „trezni“ politiki in ne otroci, ki jim še srajčka gleda iz hlač! Uspehi se dosega, svet strmi in kar svojim očem ne more verovati, da se more roditi na slovanskem jugu taki ženi-jalni politiki, kot je — On, dr. Ivan Sušteršič, deželni glavar kranjski, državni poslanec, delegat, načelnik S. L. S. — s kratka, prva in najvažnejša politična oseba ne samo na Kranjskem, ne samo na Slovenskem in tudi ne samo v širni Avstriji, temveč v celi avstro-ogrski monarhiji — in še daleč izven njenih mej —

Absolutizem na Hrvatskem je bil spravljen na razgovor v avstrijski poslanski zbornici. Med drugimi je vložil interpelacijo tudi dr. Sušteršič in kdor veruje vsemu, kar „Slovenec“ pripoveduje in je čital njegova poročila o vložitvi interpelacije same, o njenem čitanju i. t. d. je moral priti do prepričanja, da je dr. Sušteršič res tak, kakor smo ga zgoraj opisali. Prisotni so bili vsi poslanci in taka tihota je vladala v zbornici, da bi se slišala misl, ki bi bila morda tako radovedna, da bi prišla pogledati avstrijske parlamentarce; z največjo pozornostjo in celo neko napetostjo so nekateri poslušali čitanje interpelacije, ministrom so se tresle hlače od strahu — seveda: to je govoril dr. Sušteršič —

In uspeh! Ministrski predsednik grof Stürgkh je takoj vstal, ker se ne hotel zameriti dr. Sušteršiču s tem, da bi ga pustil čakati na odgovor in izrekel je par besed obzorne razmer na Hrvatskem.

Hosana! Hosana! Uspeh nad uspehi! Cuvaj bo moral kmalu oditi, absolutizma na Hrvatskem bo kmalu konec, ker se je v obrambo Hrvatske oglašil sam On, vsegomočni dr. Sušteršič, pred katerim ne trepetajo samo grof Stürgkh, temveč cela Evropa —

Sicer so se takoj za tem pokazala nekatera znamenja, ki kažejo na to, da Cuvaj še precej trdno sedi na svojem sedežu in da ne bo še tako kmalu konec absolutizma na Hrvatskem, ali kdo bi se oziral na take „malenkosti“ pri tako važnem dogodku, da je dr. Sušteršič govoril, grof Stürgkh pa — odgovoril. Kaj Cuvaj, kaj absolutizem, glavno je, da je zadel dr. Sušteršič pravo taktiko, da je nastopil „resno“, kot se to spodobi za politika njegove reputacije in da je grof Stürgkh odgovoril.

In sestale so se delegacije. Dr. Sušteršič se je „seveda“ zopet „resno“ potegnil za Hrvatsko s tem, da se je obrnil na predsednika avstrijske delegacije z vprašanjem, ako mu je znano, da Ogrsko-hrvatskega delegacija ni popolna, ker v njej ni zakonito izvoljenih delegatov hrvatskega sabora. „Slovenec“ pravi, da se je predsednik delegacije tega vprašanja tako vstrašil, da se ni temveč upal takoj odgovoriti nanj, več je to odložil za drugi krat, ker se mora gotovo prej posvetovati z vsemi avstrijskimi, ogrskimi in skupnimi ministri.

Hosana! Hosana! Kdo se more še postaviti s takim uspehom? Kaj bo sedaj?

LISTEK.

Ljubimeca pariška.

(Nadaljevanje „Nostradama“).

XIV.

Nevidni svetovalec.

Kakor da bi stal nekdo nevidno poleg njega in mu govoril, je mahal z rokami, izražaje pretnjo in srd ter mrmljaje jezne, nerazložne besede. Včasih mu je stopila pena na ustnice. Strašno ga je bilo pogledati. Lojola je molil. Drugi so šklepetali z zobmi. Samo Ronšrol in Sent-Andre sta gledala vse to s surovo radovednostjo ljudi, ki jim taki prizori niso nič novega. Naposled je Henrik besno zavzdihnil, udaril s pestjo po mizi in zarjul:

„Eh, da! Videli bomo, pri Materi božji! Gospodje, kako volja je, da aretirate tega človeka. Hočem, da se mu napravi proces. In da pogine na grmadi na trgu Greve!“

„Bog bodi zahvaljen!“ je vzkliknil Lojola goreče.

Kralj se je umaknil takoj po teh besedah v svoje sobane. Menih, gotov svojega zmagoslavja nad magijo, je tudi od-

Predsednik? Predsednik avstrijske delegacije bo gotovo samega strahu pred dr. Sušteršičem izjavil, da ogrska delegacija ni zakonito izvoljena, nastal bo polom, odletel bo Mukač in odletel bo Cuvaj, Hrvati pa posadijo na glavo dr. Sušteršiča krono kralja Zvonimirja in še dolgo bi modro vladal na Hrvatskem pod imenom Ivan I. Oslobojitelj —

No, pa na stran šalo, bodimo resni vsaj mi, politični otroci, ker resne reči se dogajajo pri nas in okoli nas, dr. Sušteršič in klerikaleci se pa iz teh resnih reči tako nesramno norčujejo Ogrska-krvatska delegacija res ni zakonito izvoljena, ali prepričani smo trdno, da tega ne izreče — vsaj v javni delegacijski seji ne — predsednik avstrijske delegacije in ravno tako smo trdno prepričani, da dr. Sušteršič ne bo izvajal iz odgovora predsednika delegacije — in naj si bo ta še tak ali tak — čisto nobenih konsekvenc, temveč stisne lepo tiho in ponižno repek med noge, kot se to spodobi za pravega vladnega služabnika, „Slovenec“ mu bo pa še dalje pel slavo in klerikaleci bodo še dalje očudovali njegov politični talent, njegovo neustrašenost, močnatost itd. —

In politični talent je dr. Sušteršič resnično, kar drugače ne bi mogel tako imenitno vleči za nos — cel en nesrečni narod, nesrečni zato, ker si je izbral take ljudi za svoje voditelje —

Po delavskem prazniku.

Minil je dan delavstva, — praznik zatiranih, katerega so si ga ti postavili zato da jasno dokumentirajo svojo moč, da pokažejo svojo trdno vero v oni ideal, ki naj jih reši iz tega življenja, iz tisočletnega suženjstva.

Kakor se začne cela narava probujati, ravno tako se tlačani ta dan spominjajo svoje velike naloge, — pomladansko solnce upliva na njih apatično naravo, ki je plod nečloveškega dela in raznih, skozi stoletja in stoletja med njimi umetno vzdržanih predsodkov.

Njih obrazi so ta dan radostni, pozabljene so vsakdanje skrbi, vsakdanje trpljenje, vsakdanje robotanje v delavnicah, v tovarnah in pristaniščih.

Poleg tega da se delavstvo ta dan od dihuje od mukopolnega dela, ima ta praznik tudi ta pomen, — in sicer poglavitnejši — da delavstvo dokaže mogočnejšem kaj so njih tovarne, ako ni pridnih delavskih rok ki bi pripravljale bogatašem njih — blagostanje.

Že več dni pred praznikom vlada med delavstvom neko nenavadno zanimanje; delavski časopisi agitirajo za manifestacije, demonstrativne obhode i. t. d.

Slednjič je napočil ta toli pričakovani dan: povsod kjer ob delavnikih vrvi delo, povsod tam kjer se dvigajo one stavbe v katerih se vrtijo stroji, v katerih tisoče in tisoče rok pripravljajo srečo in udobnost tlačiteljem — počiva delo — nekako v svari nji ki delavstvo teptajo, v opomin, kaj navstane ako se njih roke odtegnejo delu.

šel: odnesli so ga k njegovi nosilnici. Ko so ostali vojščaki sami, so napravili načrt. Sklenili so si pridružiti Lagarda, ki je bil drzen v slehernem podjetju. Domenili so se, da je sto stražnih ločostrelcev dovolj za Nostradamo aretacijo. In nazadnje so se odločili, da primejo njega in Roajela drugi dan okrog polnoči. Ko je bilo dognano vse v podrobnostih, je Mongomeri odšel, misleč si:

„Kraljica je rešena. In če bi me stalo življenje, ta mož, ki ve njeno strašno skrivnost, mora poginiti od moje roke.“

Roland de Sent-Andre je odšel, misleč si:

„Zdaj je Floriza moja!“

Ko sta ostala maršal in veliki profos sama, sta se spogledala.

„Ali misliš, da ju bomo mogli aretirati?“ je vprašal Sent-Andre.

„Ne vem!“ je odgovoril Ronšrol zamolklo, „Na vsak način pa moramo biti zelo oprezn!“

„Da, da,“ se je zdrznil maršal, „bodi-mo oprezn!“

XV.

Pri raportu.

Ko so vsi zapustili posvetovalno dvorano, se je dvignila težka zavesa, ki je za-

Po ulicah se vidi povsod praznično oblečene delavce, na manifestacijskih shodih zbrana je tisoč in tisoč glava množica ki pazno posluša govornike; vsi so elektrizirani po besedah ki oznanjujejo zatiranim boljše čase, čase v katerih ne bode izkoriščevalcev ki bi ljudstvo izmозgavali, ne priganjačev in varuhov bogatinov: življenje v katerem bi se počutil dobro vsak član človeške družbe.

V velikem veselju je minil ta dan delavstva: prvega majnika še svobodni delavec prisiljen je danes podati se na delo, v tiste mučilnice, v one stikalnice delavskega znoja in krvi katerim se pravi tovarne. — tam zopet prijati za orodje, tam nadaljevati mukopolno in nevaležno delo, dele ki rodi sadove kateri so le v korist tistim ki se zibajo v sreči in izobilju,

Kako veliki preobrat! Na delavskem prazniku še vesela, rajajoča in navdušena množica, — je danes zopet ona poprejšnja uboga zatirana para; delavci, ki jim je bilo videti na obličju upanje, prikazujejo danes žalost: pričakovanje se je spremenilo v obup, navdušenje v apatijo; kruta resnica ki je delavcu udarila v oči ob prihodu na delo, je umorila v njem vse upanje, umoril je vse one čute ki so ga na dan prvega maja napravljali tako srečnega.

Kruta realnost izbriše iz njegovega spomina vse one lepe besede ki so mogočno donele na dan prvega majnika!

Veliki je pomen, dan prvega majnika; samo škoda je da delavstvo samo ta dan spoznava v njem veliki simbol, samo ta dan se delavstvo spominja svoje sile, samo ta dan je tako občudovanja vredno, solidarno, da kakor en mož zapušča delo, kakor bi bilo navdahnjeno od neke nadnaravne sile. Če pogledamo danes, — po delavskem prazniku — med proletarske vrste, ali ne doživimo morebiti kruto razočaranje? Ni več čistega veselega bojnega razpoloženja, ne več vzorne solidarnosti!

Sreca zatiranih so danes zopet otopela, njih prepričanje je omajano, pozabljene so navdušujoče besede.

Ako vse to dobro premislimo, nam se nehote vsiljuje misel, da je ta vsakoletni pojav kakor nekaka fata morgana, da je to prikazen, jasni trenutek v temnih blodnjah proletarske pare.

Delavec, ti zatirani trpin, ki se moraš danes zopet podajati na delo, ki moraš dan za dnevom zopet gromaditi na kup ogromna bogastva, ne pozablaj sedaj niti v najrazburkanjših momentih tvojega življenja na tvojo veliko nalogo, kajti pozabiti nanjo bi značilo tvojo pogubo, bi značilo podaljšanje tvojega neznosnega položaja.

Ne domišljaj si, da ker se si na dan prvega majnika odtegnil delu, ker si ponosno korakal po ulicah, ko si bil navdušen, da si s tem docela izvršil svojo nalogo — ne! tvoja velika naloga ni bila še s tem izvršena!

Sedaj še-le, — po tvojem prazniku, — moraš se dan za dnevom temeljito pripravljati za naskok na kapitalistično trdnjavo, dan za dnevom moraš se krepiti z novimi silami, moraš braniti tvoje orožje — **tvoj um.**

Zapomni si to dobro, ti zatirani delavec; vedi dobro da je bila nevednost, duševna tma ki je treščila tebe v to pe-

krivala neko okno, in baron Lagard je stopil izza nje. Odšel je poživljavaje med zobmi in se napotil proti sobanam kraljice, h kateri so ga pustili, kakor hitro je prišel. Mali Henrik se je igral poleg matere, kakor po navadi.

„Henrik“, je dejala Katarina in pritiskala strasten poljub na otrokovo čelo, „pojdi se igrati s svojim bratcem Karlom.“

„On je vedno bolan,“ je rekel mali in se namrdnil, „in se noče igrati.“

„Na, tu imaš knjigo s podobami, ki si me prosil zanjo“, je rekla in mu pomolila krasno knjigo z zlato zaponko. „Tu so naslikani vsi svetniki in vse svetnice v paradižu.“

Mali Henrik je odprl knjigo, vzkliknil od veselja ter stekel v sosednjo sobo; oči matere so mu sladile in žarek ljubezni se je zasvetil v njenih zenicah.

„Madam“, je izpregovoril zdaj Lagard, ki je prisostvoval temu prizorčku, ne da bi ga razumel, „posvetovali so se aretaciji čarodeja Nostradama.“

Katarina se je stresnila in zamrmrala sama pri sebi:

„Potrebovala sem ga še... In ta upor-nik? Borever? je povzela s trdim glasom. „Lagard, vi že nekaj dni nimate več sreče v igri...“

klensko brezno, iz katerega ne bode izhoda toliko časa dokler ne bo tvoja misel rešena oklepov neprodirne teme.

Čim bolj se boš duševno krepil, tem bolj, tem preje se bo rodilo v tebi spoznanje da je velika krivica, da morajo milijoni ljudi stradati, peščica ljudi pa uživati nekaljeno veselje; a to spoznanje bo rodilo v tebi silo, nepremagljivo silo, ki bo porušila konečno za stavbo krivic, ki bo raztrgala verige!

Veselite do boja ki je na dan prvega majnika prevevalo sroa trpinov, to veselje, to navdušenje za pravično stvar bo postalo šele tisti krat trajno, prepričanje neomajano, skalnato, volja jeklena, kadar bo vsak delavec prosvetljen, kadar bo vsak proletarec rešen duševne suženosti!

Takrat še-le bo postalo realno to kar simbolizira prvi majnik — to je: **svoboda delavstva, svoboda človeštva!**

Trst - Primorje

Proti volji delavstva.

Že pred dvema leti se je porodila v vrstah narodnega delavstva srečna misel, ustanoviti „**Delavsko hranilnico in posojilnico**“. Bil bi to zavod, h kateremu bi se delavstvo zatekalo v slučaju potrebe.

Ta zavod bi moral nekako nadomestovati zastavljalnico do katere se sedaj delavstvo obrne, če ima kaj zastaviti.

Po željah onega delavstva, ki je prišlo do te srečne misli, moral bi biti zavod veliko večja ugodnost kakor zastavljalnica, ker tu bi si delavec medsebojno jamčil za manjše zneske, ki bi jih potem v tedenskih obrokih zopet vračal. Bila je to misel, ki je našla dober odmev v vrstah delavstva. Ali kaj se je zgodilo? Našli so se nekateri rodoljubi (?) ki so hoteli to misel izlorabiti in so jo že deloma izlorabili, a se jim njih nakana ni posrečila, ker se niso vpoštevale želje delavstva. Kakor že rečeno, našli so se omenjeni rodoljubi nekje kavarni „Alla Stazione“ in začeli so ugibati kako izrabiti to željo. No, koncem konca smo imeli priložnost videti te gospode, kako so z pristopnicami v rokah, pridno agitirali, ali ne mogoče za „Delavsko hranilnico in posojilnico“ pač pa za „Narodno hranilnico in posojilnico“.

Torej, kar je bilo prvo, bilo je ime, ki se jim je zdelo „pregmajno“, namreč „Delavsko“ in spremenili so ime v „Narodno“. Pri agitaciji in nabiranju članov se je posebno odlikoval neki gospod, ki je skliceval sestanek raznih skupin N. D. O., na katerih so člani pričakovali da jim nekaj novega pove, pa ni imel drugega, kakor da je vsakega ki mu je prišel pod nos, hitro vpisal za člana „Narodne posojilnice in hranilnice“.

Pozabiti tudi ne smemo omeniti, da ni sodeloval pri vseh predpripravih, niti en sam delavec. Če bi prav hotel sodelovati mu to ni bilo mogoče, ker so se seje vršile v popoldanskih urah, v kavarni „Alla Stazione“.

Ko so bile predpriprave končane, izdali so pravila, ki so pokazale v pravi luči, komu je namenjen ta zavod! Ne delavstvu,

Vojščak je prebledel. Vendar pa je odgovoril:

„Vem, madam, kaj se je pripetilo mojemu predniku, ko vam je nehal ugajati. Prosili ste ga nekega dne, da naj gre z vami. Na poti po podzemeljskem hodniku se je odprla pod njegovimi nogami skrita zatvora, in nihče ga ni več videl odtlej. Pokazali ste mi tisto zatvoro, madam. Pripravljen sem stopiti na njo. A dotlej opravljam svojo službo, kakor sem in znam.“

Nastop tega razbojnika ni bil brez nekakšne divje veličine. Katarina ga je pogledala s prikritim občudovanjem in dejala nato prijazneje:

„Vem, to, vrli moj. Močan si i zvest. Tvoja krivda ni, da je usoda hotela... toda ne govorimo več o tem. Našla bova drugo priliko. Povej mi, kako je s kraljem...“

„Madam“, je izpregovoril Lagard s tišjim glasom, „kralj od tistega večera ni več zapustil Luvra.“

Katarina je ostala nekaj minut zamišljena, nato pa je potegnila s svojega prsta lep, dragocen prstan in ga ponudila Lagardu:

„Na, dobri moj Lagard, vzemi ta demant. Našla se bo druga prilika. Ta prstan je dar florentinske občine. Vem, da si pripravljen na vse, dragi moj. Vreden je pač

temveč onim in sličnim, ki so pri celi stvari delovali. Na ustanovnem obnem zboru, če tudi je bilo pametnih delavcev ki so imeli po več deležev, ni bil v odbor izvoljen niti eden delavec. Z eno besedo, sami so jo skuhal, sami so jo hoteli upravljati. Kakor se do tu ni upoštevalo želje delavstva, ni se jih upoštevalo niti pri poslovanju zavoda.

Slišati smo imeli priliko nebroj pritožb od strani onih, ki so bili prisiljeni zateči se k temu zavodu.

Zahtevalo se je za vsaki malenkostni znesek dva tri dobre žirante. Nadalje je moral plačati 1 K 40 v. za informacije od vsakega žiranta in slično. Naposled je nastalo vprašanje če so mu sploh dali vprašano posojilo. Delavcu ni nudil ta zavod prav nikake ugodnosti oz. manj ugodnosti kakor ju nudijo ostali denarni zavodi. Zato se prav nič ne čudimo dopisnici, ki nam je prišla slučajno v roko, potem katere se pozivlja člana, naj ob priliki dvigne svoj delež.

Še več, na dopisnici tudi piše naj član pride v ulico Nuova št. 13/II. torej v pisarno Dr. Brnčiča. Niti lastnega urada nimajo več. **Torej „Narodna posojilnica in hranilnica“ se je preselila iz bolnišnice na dom, kjer hoče med svojimi dragimi izdihniti svojo dušo.** Da, gospoda, šli ste preko delavskih želja, zato pa Vaše komaj rojeno dete že umira.

Svoji k svojim. Žal, da se v Trstu še vse premalo vpoštevata to, za nas, za naš narod, za uveljavljanje naše narodnosti naravnost sveto geslo: „Svoji k svojim“, ki ne pomenja nič drugega nego: Daj ono kar že moraš dati, raje onemu, ki ti je bližji, nego onemu, ki ti je oddaljenejši! Daj ono, kar že moraš dati, raje onemu, ki te ljubi, nego onemu, ki te sovraži! Daj ono, kar že moraš dati, raje onemu, ki ti bo v slučaju bitke stal ob strani in se bo bojeval s teboj in zate, nego onemu, ki ti bo v istem slučaju stal nasproti in se bo bil proti tebi, proti tvojemu rodu, proti tvojemu narodu. To geslo: „Svoji k svojim!“ bi moral biti naravnost ves program vsakega zavednega Slovenca, in to posebno pri nas v Trstu. A žal, da temu ni tako. Koliko in koliko primerov bi lahko navedli, koliko in koliko ljudi bi lahko imenovali, ki se ne drže tega gesla. S pridržkom, da boimo o tej kugi še marsikaj spregovorili ter jo v kolikor toliko skušali odpraviti, naj navedemo za danes le en slučaj. V Vrdeleci sta dve mesnici: ena je v rokah popolnoma narodnega človeka, vznrega slovenskega narodnjaka, ki mu ni nikdar prišlo na misel, da bi zatajil svojo narodnost, druga mesnica je pa last nekega **Konjedice**, torej človeka s popolnoma slovenskim imenom, ki paje že davno pozabil, da je sin slovenske matere in slovenskega očeta, ter zaničuje svoj narod in pljuje na vse, kar je slovenskega. Dovolj povedano, da je svoje otroke krstil za Bruno, Zolonda itd. A vendar zapostavlja na Vrdeleci stanujoči Slovenci mesnico prvega in hodijo kupovati v mesnico renegata Konjedice, očeta Zolande in Brunota. Da, še celo ljudje, ki so vslužbeni pri družbi sv. Cirila in Metoda v otroškem vrtcu na Vrdeleci, kupujejo meso raje pri tem renegatu, nego pri svojem človeku, dasiravno ta poslednji daruje marsikaj za družbo. dočim se oni smeje v pest Slovencem in njih nezavednosti. — To je sicer le en sam slučaj, a takih slučajev imamo žalibog — v Trstu preobilo. In ravno radi preobilega števila takih slučajev hočemo ša večkrat spregovoriti o tem.

„Preneumno“. Glede notice ki smo jo včeraj priobčili pod tem naslovom — ker drugega naslova ni oni dogodek zaslužil — moramo povedati še sledeče: Vodstvo C. M. šole je sklicalo učitelje na konferenco, v kateri naj bi se sklepalo, naj se li 1. majnika

štiridesettisoč liver, kakor mi je zatrdil Zid Manasej...

Lagard si je bil ogredal krasni dragulj in ga skril z vidno zadovoljnostjo v svoje nedrije.

„Zvest si, hraber in spreten, o tem ni dvoma. Ne govoriš več o dogodku pri veliki profesiji, Lagard. Saj se najde druga prilika. Toda ta Borever!... Tudi njega si izgrešil, čeprav hodiš v tej z otkritim obrazom, na kraljev račun... Ali si ga izgubil, kali?“

Lagard se je vzravnal.

„Madam,“ je dejal z mračnim ponosom, „mislim, da poznam svoj posel. Počakati kakega gospoda na uličnem vogalu. in ga podreti, ko pride mimo, to zna vsak. Toda zasledovati preganjanj zver, izjavljati njene zvižaje in ne izpustiti vodilne niti za hip, to je tisto, kar je finega in delikatnega v mojem poklicu. Madam, jaz držim Borevera. Niti za minuto ga nisem izgubil izpred oči. Kajti našel je zavetje pri Nostradamu, in zdi se mi, da hočejo povabiti tudi mene na to ekspedicio.“

Katarina se je zatopila v globoko sanjarijo, ki se je izrazila samo v besedah, ki jih je zamrmrala in ki jih Lagard ni slišal:

vrši šolski pouk ali ne, še le za 30. aprila zvečer. In na tej konferenci se je sklenilo — kakor je bilo edino pametno —, da se 1. majnika šolski pouk ne vrši. Seveda je bilo otrokom že prej naročeno, naj pridejo v šolo, a ko so dne 1. majnika otroci prišli, se jih je, na podlagi sklepa konference prejšnjega večera, odslovilo. Sedaj pa vprašamo: Zakaj se ni ta konferenca vršila že ne en teden, pa vsaj en dan prej? — Seveda, mi to moramo posebno poudarjati, nimajo ne učitelji ne učiteljice na tem dogodku nobene krivde, kajti šli so na konferenco še tedaj, ko so bili na konferenco pozvani.

„Jutro“ je praznovalo prvi majnik. Kakor vsi trpinji tega sveta, tako je tudi „Jutro“ praznovalo Delavski praznik 1. majnik. „Jutro“ ta dan ni izšlo in je stem pokazalo, da je pripravljeno solidarno nastopati z tistimi, ki se jim gode krivice proti onim, ki pravico teptajo v prah. Drugi slovenski listi so pa izšli ta dan. Čudno. Celo socialno demokratična „Zarja“ je ta veliki delavski praznik ponižala s tem, da je romala okrog, mesto da bi ta dan počivala.

V kavarni „Reklame“ nimajo „Jutra“. Drugi slovenski listi so na razpolago. Prijatelji „Jutra“ že vedo, kaj imajo napraviti.

Največji prejšnji „Jutrovi“ so-vrazniki so postali prijatelji „Jutra“. Zakaj pa? Zato, ker se boje, da bi jih „Jutro“ ponovno ne prišlo za suknjo.

Jutrovec! Zahajajte le v tiste lokale — gostilne, kavarne itd., kjer leži razprostrto „Jutro“ na mizi! Tja, kjer „Jutra“ ni, ne sme iti noben „Jutrovec“.

„Jutro“ je pisalo pred kratkim, da se shaja v gostilni ul. Stadion 19 več Slovencev, da sta gospodar in gospodinja Slovenca, a imata italijanskega natakarkja, ki niti besedice ne razume slovensko. Na nekaj pa je „Jutro“ pozabilo, namreč, da leže na mizi v gostilni ul. Stadion 19 **vžigalice italijanske nacionalne šolske družbe „Lega nazionale“**. Kaj je dolžnost slovenskih gostov? Da se ne dajo terorizirati.

„Edinost“ je vsa navdušena, ker je v delegacijah govoril v prilog Hrvatski tudi neki knez, ki ima baje ozke stike — z Belvederjem. Jugoslovanski vprašanje je na površju — kmalu bo realizirana ideja trializma, ker za njo se zavzemajo ljudje, ki imajo zveze z Belvederjem — — — Oh, otroci, otroci! „Edinost“ res ne postane nikdar resna, vedno bo upala, da pride pomoč od tam, odkoder nam vsak dan prihajajo — sveže batine — — —

Prispevki za „Jutrov“ sklad so začeli polagoma izostajati, ker naši prijatelji menda mislijo, da sedi sedaj „Jutro“ na samih ročicah. Naši prijatelji bi bili lahko bolj požrtvovalni, posebno oni, ki bi lahko kaj žrtvovali, pa pustijo rajše, da žrtvujejo oni, ki nimajo veliko, pa vendar žrtvujejo.

Majniška veselica N. D. O. in Z. J. Z., katere se radi slabega vremena ni mogel vsako udeležiti na dan 1. majnika, se vrši ponovno s istim vsopredom **jutri**, v nedeljo, 5. maja popoldne na velikem vrtu konsumnega društva „Jadran“ pri sv. Jakubu.

Nezavednost slovenskih deklet. Najmanj 80 po sto deklet ki služijo v Trstu v zasebnih družinah pripada slovenski narodnosti. A kaj se godi? Le malo katero služkinjo — bodisi kuharica ali hišina — spregovori v kaki trgovini slovensko be-

Hotel „Balkan“

se priporoča vsem Slovencem, ki prihajajo v Trst. Zbirališče vseh Slovanov; nov hotelir.

„Borever pri Nostradamu!... Kaj more biti skupnega med njima dvema?... Lagard“, je povzela s počasnim glasom, „ali hočeš vedeti moje mnenje o jutrišnji ekspedicii? Nostradamus ne bo aretiran in Borever tudi ne.“

„Kako to, madam?“ je zarenčal bravo. „Torej je ta čarodej v resnici sin hudiča samega?“

„Mogoče!“ je odgovorila Katarina s čudno inrijo. „Razen, če prihaja v imenu božjem.“

Povzela je:

„Naj bo kakorkoli, tega Borevera moram imeti. On ve mnogo reči, ki jih ne bi smel vedeti. Zdej vidim, da jih ve. Tega človeka moram imeti čimprej. Ali si dopolnil svoj škadron, ki ti ga je on decimiral?“

„Še četvero mož mi manjka, madam. Od dvanajstorie, ki je običajno število mojega škadrona, imamo zdaj osem srčnih ljudi, bodal najbolj vrste. Še štiri dobim, pa bodo vrzeli zamašene.“

„Išči, Lagard, in hiti; ura se bliža, ali, boljše rečeno, čas je tak da je treba delati za vsako ceno. Išči jih in najdi jih. Ne morem, nočem več čakati. Misli, da je moja bodočnost v rokah teh ljudi. Ali si gotov tistih osmih, ki jih imaš?“

Pride še.

sedo. Takoj ko pride slovensko dekle v Trst, smatra za svojo dolžnost da ne pritrdi več s slovenski „da“, ali pa vsaj s kranjskim „ja“, marveč se takoj drugi ali vsaj tretji dan svojega bivanja v Trstu tudi, da odgovori, pa bodisi tudi na vprašanje ki ji je bilo stavljeno v slovenskem jeziku, z laškim „si“, ki je sicer res nekaj lepega če ga izrečejo usta, ki so mu že iz mladega vajena, a postaja naravnost smešno oni „si“, ki ga izgovori človek, ki je še le slišal od daleč laški jezik.

Skrbimo torej za to, da si ohranimo našemu narodu žensko, ker brez nje — smo ničle, pa če nas je že toliko bodisi v političnem društvu „Edinost“, bodisi v N. D. O. ali pa v kakem drugem za narodnimi cilji idočem društvu! Le s tem bomo ohranili svoj narod, le s tem bomo nam nasprotnemu narodu zabranili, da nas ne pogoltne.

In taka dekleta lomijo boditi na trgu, bodisi v prodajalnicah italijanski jezik na tako grozoviti način, da se jim potem vsi smejejo. A tu pride nekaj drugega v poštev! Ne moremo namreč nikakor zahtevati od nevednih deklet, ki pridejo z dežele v Trst služiti, da bi poznale narodnostne razmere v Trstu. Ker se vedno vpije o italijanstvu Trsta, si revice mislijo, da res morajo znati laški, še hočejo živeti v Trstu kupiti kos kruha.

Zakaj ne bi torej razna društva, ki skrbijo za to, da se moški, ki imajo volilno pravico, organizirajo v svrhu, da potem glasujejo na volitvah za slovenske narodne kandidate, zakaj — pravimo — ne bi ta društva skrbela tudi za to, da slovnska dekleta, ki prihajajo v Trst, kjer se potem može in postajajo matere ter s tem vstvarjajo novo generacijo, ohranijo našemu narodu?

Koliko je onih, ki so prišle v Trst kakor slovenska dekleta, a so sedaj matere Brunov, Humbertov, Gallianov, Joland in Mafald? Koliko slovenskih mater je rodilo sinove, ki so sedaj najboljša opora tabora naših nasprotnikov?

Skupen obisk umetniške razstave. Želeč dati priliko svojim članom da se seznani z umetnostjo, napravi „Slov. delavsko izobraževalno društvo“ skupen obisk slov. umetniške razstave na trgu Goldoni št. 6. I. in sicer v nedeljo dne 5. t. m. Zbirališče pred vhom ob 3 in pol popoldne. Po razstavi bo de v il obiskovalce strokovnjak ki bo izkazoval in tolmačil pomen posameznih umetvorov. Vabimo člane in prijatelje da se udeležijo tega poseta v kolikor mogoče velikem številu, tako da se seznanimi bližje z mlado in razvijajočo se slov. umetnostjo.

Smrt brez trpljenja. Koliko bolnikov ječi na posteljah in si vspricho prevelikega trpljenja, premučnih bolečin želi edine rešiteljice — smrti. Bolehajo, hirajo, trpe in se mučijo, a smrt jih še noče. Poleg tega si pa mislite položaj neozdravljivo bolnega človeka, ki ve za gotovo, da mu bo umreti, a da bo moral predno umrje še mnogo muk pretrpeti. — No, je pa tudi slučajev, ko pride smrt po navidezno popolnoma zdravega človeka, ki umre, ne da bi vedel kdaj ne kako. Taka smrt brez trpljenja je zadela pokojnega 57 letnega prodajaka Alojzija Cedoli. Delal je pri gradbi neke hiše v ulici sv. Vida. Na enkrat je padel vznak, in ko je prišel k njemu zdravnik v zdravniške postaje, je bil Cedoli že mrtev: zadela ga je bila srčna kap. Truplo pokojnikovo je bilo prenešeno v mrtvašnico pri sv. Justu.

Po nedolžnem v zaporu radi zločina v Lewyjevem skladišču. V Rukah so bili dne 22. m. m. aretirani štirje mladeniči od 18—21 let, vsi doma iz Tržiča na Goriškem, ker so v neki tamošnji gostilni pili in jedli, napravivši precejšnji račun, ktere pa niso mogli poravnati, ker niso imeli pri sebi denarja. Odvedeni so bili v Tržič v zapore, a ker je orožništvo zvedelo, da so bili oni štirje mladeniči prejšnji dan — namreč ravno v nedeljo dne 21. aprila je bil izvršen zločin pri Lewiju — v Trstu, so bili takoj vsi štirje osumljeni, da so oni isti, ki so izvršili ta zločin in pod tem osumljenjem se jih je pridržalo v zaporu celih 11 dni. Še le predčerašnjim, potem ko je ranjeni trgovec Lewy v aretovanem Radovanoviču spoznal enega krivcev, so izpustili te štiri mladeniče iz zapore.

Požar. V pritličju hiše št. 14 v ulici Stadion se nahaja trgovina s kuhinjsko posodo trdke Verragut. Predsinočnjim kmalo po 8. uri, torej ko je bila trgovina že zaprta je gospod Verragut skupno z enim svojih pomočnikov hotel dvigniti v gorenje prostore — nekaka galerija — težek zaboj blaga. Privezala sta zaboj na vrh in ga dvigala s škripcem. Naenkrat se jima je pa vrv utrgala, a zaboj je padel, zavešči ob plinovo svetiljko. Seveda se je razbila svetiljka in obenem tudi plinovodna cev. Plin, prihajajoči iz dovodne cevi, se je vžgal, vsled česar je bila takoj vsa prodajalna v plamenu. — Prihiteli so takoj gasilci s tremi brizgalnicami, ki so po polurnem delu pogasili nastali požar. Škoda se računa na 2000 kron, ki pa je pokrita s zavarovalnino.

Ljubljana-Kranjsko.

Naši naročniki naj nam pošljejo naročnino čim prej, ker nekateri imajo grdo navado, oziroma razvado, da pustijo čakati na sebe, kar nikakor ni prav, ker nas noče nihče čakati.

Opozorjamo naše čitatelje na današnji izkaz o prejemkih in izdatkih C. M. D. v mesecu aprilu **zopet primankljaj!** Ali se bomo Slovenci kdaj zganili, ali ne? Sovražnik pritiska od vseh strani, C. M. D. pa ne samo, da ne more svojega delovanja razširiti, temveč ga bo morala omejiti, ako bo šlo to tako naprej!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca aprila 1912 sledeči promet i. s. Prejemki: A. Redni dohodki. 1. Prispevki iz nabiralnikov K 1.258.93 2. Prispevki podružnic: Kranjsko K 776.10 Štajersko K 328.— Koroško K — Primorsko K 760.40 Nižje Avstrijsko K 50.— Skupaj K 1.914.50.3. Razni prispevki K 2.894.41 Skupaj K 6.067.84. B. Izredni dohodki. 4. Prispevki za obrambni sklad K 1.116.53 Skupaj K 7.184.37. Izdatki. A. Redni izdatki. 1. Plače, remun. učit. osebju, razni računi itd. K 9.083.41. B. Izredni izdatki. 2. Naložitev na glavnico, oziroma obrambni sklad K 1.155.23 Skupaj K 10.238.64, torej primankljaja K 3.054.27. Opomba. Pri obrambnem skladu naloženi zneski in zapadle obresti so nedotakljiva glavnica toliko časa, dokler ne dosežejo vplačani zneski K 200.000.—

Nadomestne občinske volitve v Spod. Šiški so zdaj v svojem najhujšem tiru. Boj se bje med več kot 7 strankami oziroma strankicami in to so: dve liberalni: Mohorjani in Cimermanjani; klerikalci, zopet razcepjeni v „čiste“ klerikalce in pol miša pol tiča spojeni v „Gospodarsko stranko“: Soc. demokrati, od katerih je nekaj slovenskih večinoma pa nemških. Potem pride še nova struja narodno mislečih železničarjev in nazadnje nekaj izgubljenih, ki gredo za tisto stranko, kjer jim bolj kaže. Če bodo soc. demokrati volili po receptu zadnjih volitev, tedaj jim je tudi to pot večina ugotovljena, ker jih razen res narodne-napredne stranke in narodnih železničarjev podpirajo vse druge stranke in frakcije. To sicer g. Anton Kristan zdaj ravno tako taji, kot je pri zadnjih volitvah, samo to je vrag, da njegovi zavezniki in par socialistov niso taki diplomati kot je on. Kadar pridejo v gostilni skupaj, pa kar na ves glas mislijo, kako je pri zadnjih volitvah izgledala trobarvena zveza. Upamo pa, da je vsaj zdaj v tem resnem času pamet srečala obe liberalni frakciji in bosta sli vkupaj v boj in na volišče, ampak ne tako pozno kot zadnjič. Komoditeti se lahko vstreže tudi po volitvah. Sicer pa če hočemo biti odkriti, sliši 3. razred delavstvu, pa naj bo isto rudeče, belo ali črno, magari tudi še rumeno zraven.

Razdelitev podpore ljubljanskim ubogim. Kakor nam g. Štefe, kot največji zagovornik ljubljanskih revežev sporoča, so klerikalci nabrali veliko vsoto za podporo ljubljanskih revežev. Polovico te podpore bodo razdali v uredništvu „Slovenca“ v soboto dopoldne med 10. in 12. uro. Prednost imajo prosilci naprednega mišljenja in ki so prijatelji jezusa po frakcijskih. Druga polovica se bo razdala v nedeljo dopoldne v knežokofijski palači. Ker je škof višji pastir vseh kranjskih revežev brez razlike političnega mišljenja, se tukaj lahko vsaki zplasi. Ker dobi še vsak prosilec eno po kanonikih konfiscirano škofovo „Rudečo brošuro“ za nameček, ni izključeno, da se tudi kdo izmed nas zglaši za — „Jutrov sklad“. Odgovornosti za to poročilo seveda ne prevzamemo, g. Štefeta namreč predobro poznamo. Ampak za poizkusit pa je!

Klerikalna skrb za reveže. Klerikalci še zdaj niso jenjali oganjati svojo farizejsko samaritanstvo do mestnih revežev v Ljubljani. Preje so jahali konja po zavrženem mestnem gospodarstvu, zdaj ga jahajo po mestnih revežih. Mi smo k tej farizejski gonji dozdaj molčali, da vidimo kako daleč zamore zabresti klerikalna binavščina. Med tem nam je prišel v roke tudi nek za klerikalno samaritanstvo jako kočljiv dokaz, ki kaže v pravi luči celo krščansko srce in usmiljenje do revežev in sicer po naključju ravno od strani tistih par klerikalnih Samaritanov, ki zdaj najbolj kriče, in ki se najbolj kade samega kaščanskega usmiljenja. Ker so to čisto pristni izvorni dokazi s polnimi popisi od najvišjega do najnižjega farizejev okrog Šentklačva, jih ne bomo mogli utajiti. Za nekaj časa jih le še pustimo se igrati kot mačka v past vjetege miška tudi ne zagradi tukaj. Dotlej se bomo za kratek čas bavili s posameznimi slučajji iz dežele, kojih dva priobčujemo že danes z dopisom iz Kandije. (Glej notice: Iz hiše prokletstva). Zurca zdaj klerikalci vendar ne morejo več utajiti, da ni njihov najbolj veren pristaš. Vsaj so pri njem ustanovili kar oficijelno filijalko slavnega deželnega odbora in vsaj se Zure dolgo Štembur napram vsakomur, kdor ga hoče poslušati tako rad pobaha, koliko „ga izpijejo gospodje, če pridejo dol“. O Jarcu se pripoveduje, da mu je Zure že marsikatero „kapljico“ dal seboj na pot v Ljubljano nazaj. Dr. Zajec, to pa še celi teden po vrnitvi iz Dolenjske v Ljubljani ne

more pozabiti. Imenitne Štemburjeve kapljice. No in Lončarič, ali je ta liberalček? Gospoda okoli Šentklača, ali vam je znano, kaj Lončarič počinja s svojimi delavci doli pri zgradbi belokranjske železnice? Ali Vam hočemo osvežiti spomin, kako je eden največjih vaših pristašev pustil 80-letno bolno občinsko revo čez celo zimo zaprto v konjskem hlevu, kjer jo je gladi in žeje pustil poginiti kot psa na gnoju? Dobili boste, kar ste izvali!

Nemška naselbina na Dolenjski cesti pri Rakovniku. Kakor se čuje, nameravajo Nemci na Dolenjski cesti tik salezijanskega zavoda od g. Bedenčiča hišo z zemljiščem vred kupiti. Baje nameravajo Nemci tamkaj zgraditi nekaki „Ausflugs-Station in deutsches Heim“. Ker ta kupčija menda še ni sklenjena, je v interesu slovenske narodne zavednosti, da se nemška nakana pravočasno prepreči. Posestvo je na jako lepem prostoru in najhrje ne bo drago če pride v slovenske roke. Torej slovenska narodna zavest pokaži svojo teorijo tudi v praksi. Vsak košček zemlje, ki ga Nemec osvoji bo le našim potomcem pričal, kako narodno zavedni smo bili.

Kaj so pripovedovali patri misijonarji ženam in dekletom pri misijonu v Šmihelju pri Novem mestu, to bi marsikdo rad zvedel. Moralo je biti že nekaj posebno zanimivega, zakaj mi smo slišali, da so bile celo Marijine device tako razburjene, da so po misijonu pisale pismo staremu šmihelskemu župniku, kateremu se v pismu pritožujejo, da jih on ni nikdar izpraševal takih kočljivih stvari v spovednici, kot se je zdaj zgodilo ob času misijona. Nam je to pismo po srečnem naključju nekoliko znano in zna ob priliki še prav priti. Tako mislimo enkrat resno izpregovoriti o uspehih teh misijonov sploh. Z ozirom na ono pismo in ker je bila tudi neka žena na naravnost nedopusten način v cerkvi ozmerjana, za danes le svetujemo župniku iz Šmihela, da če hoče iz svoje klerikalne face napraviti liberalno, naj le še večkrat priredi misijon.

Kaj počenjajo s srbskimi delavci pri zgradbi belokranjske železnice in kako se sicer postopa z reveži v najbolj klerikalni in največji občini na Kranjskem, o tem pove poročilo priobčeno na drugem mestu pod naslovom: **Iz hiše prokletstva.** Na to poročilo opozarjamo posebno delavce, ki tako radi zahajajo v eno kot drugo hišo prokletstva.

Iz hiše prokletstva. Iz Kandije se nam dodatno k poročilu pod tem naslovom še poroča: Zdaj Vam hočem iz dveh slučajev še povedati, kakšno sroce ma naš župan ali Štembur, ki se še vedno izdaja za župana. Ob začetku zgradbe nove železnice je prišlo k Zureu okoli 20 delavcev Srbov. Ker druge niso dobili prenočišča in jih je Lončarič poslal k Zureu, so se nastanili v njegovem hlevu. To pa je Zurea strašno razkačilo, vpil je nad vboigimi delavci, kot na pse, nazadnje pa še zagrozil, da jih izžene z orožniškim bajonetom. — K sreči so prišli vmes nekateri župniki, ki so se na svoje oči in ušesa lahko prepričali kakšnega vzor katoličana so za volitve priporočali raz prižniti. Ti so se zavzeli za delavce, pa ne zaradi delavcev, — ampak zaradi tega, ker so vedeli, da jih je Lončarič, ki je tudi klerikalec semkaj poslal. Štemburja je bilo pa le malo sram, da so ga tako zasačili pri njegovem pravem krščanskem sroci. Začel se je v gostilni na ta način opravičevati, — da za to ne mara Srbov, ker so nam že toliko milijonov požrli. (Morda so bili to Zurevi milijoni, o drugih ne vem, da bi jih bili Srbi nam požrli). — Vodja teh delavcev je Zurea lepo prosil, naj le potrpi z njimi, dokler ne pride Lončarič sam. Reveži niso imeli niti vinarja v žepu, takih gostov seveda Zure ne mara. Sestradini kot so bili, so prosili Zurea naj jim za ta čas dokler pride Lončarič, da vsaj nekaj kruha. Pa Zure jim tudi tega ni privoščil. Takemu človeku bi privoščili da bi še on doživel, kako bodo morda še njegovi otroci ali vnuki prosjčali kruha. Ta usoda je doletela že kralje in drugačne mogočnejše kot je Zure. — Na to naj ta „vzor-kristjan“, dobro pomisli vselej kadar kakega reveža noče poznati. No čez dva se jih je vendar usmili stražnik Petrič, ki jim je prinesel 2 hleba koruznega kruha, sicer bi bili že od glada pomrli. — Tisti dan pa se je pripeljal tudi Lončarič s svojim avtomobilom iz Ljubljane. — Ta klerikalni mogočnejši je vrgel svojim delavcem 5 K, da so po preteku več dni vsaj nekaj večerjali; veliko ni bilo: 5 K za 23 delavcev. — Drugo jutro so jih spodili na pot proti Črnomlju. Tako skrbi Lončarič za svoje delavce in tak krščanski mož je župan Zure, — h kateremu zahajajo novomeški liberalni škriči. — Drugi slučaj: K Štemburju pride neki reven popotnik prositi miloščine. Katoliški župan in vzor-kristjan Zure pa je Kristusov nauk o podpiranju revežev izpolnil na ta-le način: Najprvo je grdo zaklel nad revežem, potem ga pa prijel in vrgel vun. Na ta krščanski način obdarovani se je temu vzor-katoličanu že ko je bil zunaj primerno zahvalil. Na to je šel v bolnico usmiljenih bratov prositi jesti. Zure je alarmiral svojega policaja, s

katerim je reveža zasledoval. Ker mu je pa še pravočasno ušel, ga je naznanil orožnikom. — Vse to se je godilo v drugi hiši prokletstva, iz katere je Štembur pred kakimi 32 leti vrgel črez prag prejšnjega gospodarja te hiše. Vrgel ga pa je tako, da je imel glavo navzdol in še ko je bil ves krvav, ga je suval s čevlji v trebuh. Ta prejšnji gospodar je bil Štemburjev oče. Bog ve kdo bo morda še enkrat Štemburju to povrnil. — Krščanski bog pravijo da je pravičen in dolgo čaka na spokoritev grešnika. Ali kadar pride čas ga tem strašnejše udari. — To naj bi imel ta vzor-katoličan vselej pred očmi, kadar zopet kakega reveža vrže vun.

Kaplan obsojen radi volilnih sleparij. Znani škandal — sleparije pri občinskih volitvah v Kandiji so se za enkrat končale tako, da je bil razmeroma najbolj nedolžen stopiški kaplan Feliks Funtek obsojen na 5 dni zapora s postom, katera kazen pa se izpremeni na 50 K globe. Kar je pravih in večjih mojstrov v volilnih sleparijah so, kakor pri novomeških razmerah ni bilo drugega pričakovati, seveda „sijajno“ oproščeni. Sicer se pa k temu predmetu še povrnemo.

Zaničevani suženj se maščuje.

Nekaj misli o razmerju poslov in gospodarjev.
F. P.

I.

Da, zaničevani suženj se maščuje! In sicer tako kruto se maščuje, da še ni nobena druga nad človekom storjena krivica se tako kruto maščevala kakor ravno ta, ki jo je moral v verige nečloveštva ukovani suženj prenašati tisočletja, dokler mu do vrhunca napeta krivica ni zdrobila verig in je tudi suženj se začel zavedati, da je človek, po izviru svojega postanka, po sestavi svojega telesa in v razmerju do narave in življenja življenja na zemlji enakovreden s svojim bivšim gospodarjem.

Ali vi zamerite človeku, ki so ga po nedolžnem pahnili v dosmrtno ječo, kjer je dolga leta in leta zaničevan in teptan, ob gladi in žeji, ob pomanjkanju najdražjega kar ima človek: ob pomanjkanju svobode, prostosti zdihoval v tamnici med golimi stenami, ali mu vi zamerite, če se ta po nedolžnem zaprti jetnik nekega dne osvobodi, pa gre in se maščenje nad tistimi, ki so ga pahnili v ječo? Ali mu zamerite, tudi če se v svojem maščevanju predalec izpozabi? Če to stvar čisto človeško presodite, tedaj mu tudi za zadnji slučaj ne zamerite. Ali če to, kar je preveč nekoliko resnejše treznejše premislite, navsezadnje obsodite ga pa le, če je z njegovim maščevanjem zašel predaleč, navzlic temu, da je bil opozorjen naj se vrne na pravo pot, naj stori konec svojemu maščevanju.

To je približna slika, primerna našemu razmišljanju o razmerju poslov do gospodarja in obratno.

Sicer si pa to vprašanje bolje ogledamo na izvirniku, na stvari sami.

Vprašajte danes največjega milijonarja ki ima za vsak svoj migljaj in željo po enega ali še več poslov in vprašajte zadnjega uradnika, ali danes tudi že delavca, ki si morata od ust sebi in družini odtrgati, da zmoreta eno pestnjo, ki je ob enem dekla za vse. Vprašajte naše gospodarje na deželi, naše gospodinjice po mestih. Vprašajte sploh vsakogar, ki ima dandanes s posli opraviti, če ni primoran vsako uro po večkrat izpitati veliko čaio strupa tega maščevanja izhajajočega iz suženjstva. Posel je navsezadnje še danes suženj, če tudi že osvobojen suženj.

Kdor je primoran drugemu služiti, ta je v razmerju človeka do človeka še vedno suženj. Razlika med današnjim in prvotnem suženjem je pač vsaj povečnoma le ta, da zavzemajo danes gospodarji in gospodinjice nekdanja mesta sužnjev. Gospodar je danes suženj svojega sužnja. To pa ravno je maščevanje prvotnega suženjstva.

Pa da se bolje razumemo in da se že ob začetku našega potovanja v to kočljivo vprašanje izognemo krivih potov napačnih tolmačenj iz ene kot druge strani, pogledimo malo nazaj v temne dni začetka suženjstva. Gospodarji in gospodinjice, ki danes tožite čez svoje posle, vas mora to posebno zanimati. Vsaj ravno v tem pogledu ne davne dni nazaj razvidite vzroke za kaj danes ne more biti bolje kot je to vaše razmerje do poslov, ali to razmerje poslov do vas. In ob enem boste tudi razvideli, zakaj se to razmerja namesto z drugim socijarim in kulturnim napredkom vred zboljšuje, le poslabšuje in zakaj morda že za drugo ali vsaj bližnjo generacijo to današnje razmerje ne more roditi drugega kakor čisto resno vprašanje: **ali bo takrat vsa človeška družba obstajala iz samih gospodarjev ali iz samih poslov?**

Prve poizkuse imamo ponekod že danes. Kdor jih hoče videti v posebno izraziti naravni sliki, naj gre n. pr. na Dunaj

v kak zavod, kjer se oddajajo službe. Tu je šestokrat na prvi hip težko razločiti kdo je gospa, kdo služkinja, ker tu si navadno izbirajo služkinje svoje gospe za svoje služkinje.

Torej kako je bilo to razmerje iz vsega začetka? O tem, ali človeški rod obstoji že več milijon let, ali še le več tisoč in tisoč let, se ne bomo prepirali.

Da pa ni nastal kje v kakem mnogo iskanem, pa še do danes ne najdenem paradižu in se ni razcepil in razumežil le iz enega para, tega prepričanja danes tudi količkej razumni katoliški bogoslovci.

Kakor druga živa bitja se je tudi človeški rod v raznih dobah pojavil povsod tam, kjer so bili podani pogoji za nastavek in razvoj v življenje. Tako je prišlo, da so se ene prve družine še le porajale, ko so na drugem kraju bili njih starejši sovrstniki že daleč v razvoju, ki mu pravimo narod in država.

Pa kaj ima ta razloga o izvoru in razvoju človeštva opraviti s poselskim vprašanjem? Potrpite malo! Vsaj v tem začetku in razvoju tiči ravno tudi začetek in razvoj današnjega poselskega vprašanja.

Vidite, prvo človeško pleme družina, četa, ali kakor že hočete imenovati prve zastopnike človeškega rodu, vsi ti niso poznali še sužnjo med seboj. Takrat je še sleheren individij vsak posameznik gledal le nase kako se bolje preživi. Takrat niti kake vezi do družine ali med družino ni bilo, ker tudi ni bilo zakona med možem in ženo v najširšem pomenu besede svobodne ljubezni.

Možje so imeli ženske na razpolago brez vsake druge obveznosti ali oozira. Če je deklica ali ženska postala mati, je otrok imel le mater, očeta ni poznal. Od tedaj datira prvo človeško in najsvetejše pravo: materino pravo. Tako torej - da ne sežemo globljev da so živeli naši prvi stariši.

Ko pa so se sčasoma razmnožili, ali če jim je na prvotnem domovališču zmanjkalo živeža, so se dvignili in šli s trebuhom za kruhom.

Tako delajo ljudje tudi še danes po ne vem koliko tisočletjih.

Če so spotoma zasledili drugo pleme in se jim je kraj dopadel, so padli po njem kot še to store danes živali, pa tudi še „visoko“ civilizirani potomci teh prvih človeških roparjev.

Bili so hud boj, a konečno eden izmed dveh je bil zmagovalček. Z zmago pa je združeno poželjenje po nadoblasti in izkoriščanju premaganega. Dočim si je človek pred prvo zmago še sam potrudil do dobave živeža, ker se je pač moral, se mu ta posel kot zmagovalcu ni zdel več primeren. Prisil je premaganca da mu je preskrbel, kar je pozelel.

In tako je postal preje istotako svobodni človek kot oni, o katerega eksistenci niti sanjal ni, **prvi suženj, ali prvi posel.**

Vidite, da je bil že začetek suženjstva tak, da se je že takrat zgodila svoboda človeka taka gorostasna krivica, da je čez tisočletja naši dobi nasproti morda kričati po maščevanju.

In za to v principu, iz naravnega človeškega stališča to maščevanje, to se vedno bolj po enakosti in enakovrednosti probujajočo zavest naših poslov v svojem razmerju do svojih gospodarjev ne moremo in ne smemo obsojati.

Tak pa je bil še le začetek krivice, pa videli boste kako se je človeštvu storjena krivica še hujše razvila v razvoju držav samih.

Izdajatelj glavni in odgovorni urednik MILAN PLUT.
Tiska tiskarna BRUNNER & Co. v Trstu.

Vekoslav Plesničar

TRST — Ulica Giulia 29 — TRST

Trgovina z vsakovrstnim jestvinskim blagum, razpošilja blago v mestu franko na dom in na deželo po dogovoru.

Postrežba točna in solidna - Konkurenčne cene

PODRUŽNICA
LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE
Trst, Piazza della Borsa 10
Centrala v Ljubljani — Podružnica v Gorici, Celovcu, Sarajevu, Splitu in Celju.
Delniška glavnica K. 8.000.000. Rezervni zaklad K. 800.000.
obavlja najkulantnejše vse bankovne in menjalne posle ter kupuje in prodaja pod jako povoljnimi pogoji
devize in vse-vrste denarja. Vloge na knjižice
obrestuje za sedaj s čistimi 4-1/2 %
Prodaja srečke na majhne mesečne obroke.

Kaka naj bodo moč ter zdravje oživljajoča hranilna sredstva?

Sloviti vseučiliški profesor Hoffmann v Lipskem pravi: „Ze davno smo na jasnem, da se more ohraniti zdravje, življenska moč ne s pomočjo zdravil in podobnih sredstev, marveč le po tem, kar redi naše telo in vsak dan oviclja k nožemu življenju, namreč s primerno hrano“.

Z ozirom na najnovejše znanstvene raziskave se napravlja redilno sredstvo Nutrigen, ki ga imenujejo zbok nsegovih prednosti kralja vseh hranil. Njegova dobrota in vporabnost se potrjuje z avtoriziranimi kemičnimi analizami. Ako želite torej znati, kakšno naj bo idealno hranilo, poskusite Nutrigen. Damo ga vam zastonj!

Potreba je samo dopisnice in takoj vam pošljemo škatlico Nutrigena

zastonj in poštnine prosto

kakor tudi zanimivo navodilo za pravilno prehranjevanje.

Doslej se je porabilo na Avstro-Ogrskem 25.000 škatlic, kar je najboljši dokaz za nedosežno dobroto in veliko priljubljenost tega hranila.

Podjetje Nutrigen. Budapest

Elisabetrnig 16, Abt. 187.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Velika zaloga izqotovljenih oblek za gosode, dečke in otroke - Konfekcija za dame in deklice.
Solidno blago po čudovito niznih cenah - Ceniki zastonj in franko

Svoji k svojim!

Največja edina slovenska trdka

Križmančič & Breščak - Trst

ulica Nuova 37
priporoča slavnemu občinstvu

svojo ogromno zalogo manufakturnega blaga

Najzmernejše cene. Točna postrežba. — Prevzame se delo po naročbi.

Stvari ki ne ugovarjajo sa zamenjajo takoj. — Angleško volneno blago za ženske obleke, alpagas in različne štofe za bluže in vsakovrstne tkanine volnene v največjem izboru. Perkali, zeñrij, panama, satin, oksford in najrazličnejše bombažasto blago. Vsakovrstno telesno, namizno in posteljno perilo. Blago za moške obleke: volneno in bombažasto. — Odeje bombažne in volnene, pogrinjala za postelje, zavese, preproge, volna in žima.

Vsaka drobnarija za šivilje in krojače.

Svoji k svojim!

Vzorci gratis in franko!

Vzorci gratis in franko!

RESTAVRACIJA

ALLA STAZIONE

Trst, trg pred juž. kolodvorom 3
(Nasproti južnega kolodvora).

Priporoča se slavnemu občinstvu in potnikom, ki potujejo skozi Trst za obilen obisk.

Toči se izvrstno pivo in vino prve vrste.

DOBRA KUHINJA — POSTREŽBA TOČNA

CENE ZMERNE

Lastnik Anton Andrijančič,
bivši vratar hotela „Balkan“.

Velikanska zaloga izgotovljenih oblek

za moške, ženske in otroke

BOHINEC & C.

Ul. delle Torri 2 — TRST — Ul. S. Lazzaro 17

(na cerkvijo S. Antona novega)

Velikanska zaloga vsakovrstnih najmodernejših oblek, površnikov, dežnih plaščev i. t. d. i. t. d.

Najnižje stalne cene.

Obleke po meri od K 50.— naprej.

Najnovejši nakup dobrega blaga.

Solidna in točna postrežba.

Ponte della Fabbra 2.

Via Poste nuove 5.

Prepričajte se, obiščite velike zaloge

MARIA SALARINI

Ponte della Fabbra (vogal via Torrente) - Filialka „Alla città di Londra“

Bogata izbora,

Obleke za moške in dečke, kostumi za otroke, močni jopiči, Paltò, Raglani in kožuhi. Vestalje za delo in na domu. Delavske mondure, tirolski ločen, pravi angleški impermeabili

Sukna domača in tuja.

Izvršujejo se naročila po meri in po najnovejših modernih modah elegantno in natančno

Cene brez konkurence.

OSREDNJA BANKA

Piazza Ponterosso 2

čeških hranilnic

Podružnica v Trstu

Obrestuje vloge:

4 1/4 0 4 1/2 0 4 3/4 0 4 3/4 0 povprečno

povračno obrestovanje

na knjižice na računu in fiksne vloge premijne vloge

Vse bančne transakcije.

Uradne ure od 9-12, 2-5.

Debitna glavnička K 25.000.000

VLOG OKOLI K 110.000.000

Trgovina z delikatesami

in BUFFET CLANCICH

Ul. Torre Bianca 32 - TRST - Ul. Torre Bianca 32

in švima Santorio št. 4.

Potreže svoji klijenteli po najzmernejših cenah (vsakovrstni salami in slanina, klobase svi in razne delikatese).

Toči Dreherjevo pivo ter bele in črna istrska in dalmatinske vina.

Izvenredno darilo 1.040.000 kron (Miljon in štirideset tisoč kron). Pri spodaj navedeni trdki, dobi vsak, za vsakih 5 kron nakupljenega blaga, popolnoma zastoj listek, s katerim je deležen pri zrebanju dobitkov, ki znašajo skupno K 1.040.000 v gotovini, s srečkami, katere so založene v banki (Banca di Credito Popolare) v Trstu. Pomladanska in letna sezona.

Stara in dobro znana slovenska trgovina

Ferd. Dobaušek - Trst

ulica Giosuè Carducci 11,

Velika zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke kakor tudi vseh drugih v to stroko spadajočih predmetov.

Najkonvenijentnejši v Trstu.

Bogata izbora moških oblek najelegantnejšega kroja, solidnih in po jako ni kih cenah od K 16.— do K 60.— v najnovejših barvah in vzorcih, kakor tudi črnih in modrih. Sprejemajo se naročila oblek po meri. Vsak dan novi dohodi blaga.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbora letnih in zimskih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti — Specijaliteta v veznji.

Velika izbora volnenega blaga. — Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst

Ul. S. Giovanni št. 16, I. nadst., zraven „Buffet Automatico“ Tel. 251, Rim. II.

POZOR! Skladisce se nahaja v prvem nadstropju.

POZOR! Skladisce se nahaja v prvem nadstropju.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.

4 1/2 0

v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po

brez vsakršnega odbirka.

Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov.

Popolnoma varno naložen denar.

Rezervni zaklad: K 700.000

JOSIP SKUBICH

ima na razpolago

veliko izbero obuval

za gospe, gospode in otroke najmodernejših oblik

Moški čevlji	od K 12 do K 21
ženski nizki	9 " 19
visoki	12 " 24
otroški čevlji	od št. 20 do 25, K 3.80 do K 4.50
"	26 " 28, " 3.50 " 4.50
"	29 " 34, " 8.— " 9.50

Romeo Doplicher

trgovina s klobuki

TRST — Corso štev. 30 — TRST

Prodaja klobuke prvih tovarn, posebni izbor trdih angleških klobukov. Velika zaloga čepic za popotnike in športnih.

NOVO POČREBNO PODJETJE

Prevoz mrličev na vse kraje

TRST — Corso št. 47 (vogal Piazza Carlo Goldoni) — Telefon 14-02.

Zastopstva v Nabrežini, na Opčinah in pri Orehu (Noghere), in v Miljah z razprodajo pogrebnih predmetov.

Vozovi z bogato opremo od najenostavnejših do najbolj luksurijskih. — Krasna izbora vencev iz umetnega cvetja, biseron in porcelane. — Zaloga pravovrščenih sveč lastnega izdelka s prodajo na drobno in na debelo. Vsi pogrební predmeti so stalno na izbero. — Stalne cene brez konkurence, postrežba točna, splošno pohvalna. — Nočna naročila se sprejemajo v zalogi, ulica Tesa št. 31, — Telefon. 14-02.